

o. dr Vasyl Rudeyko / Василь Рудейко

Katolicki Uniwersytet Ukraiński we Lwowie

Багатокультурна спадщина Речі Посполитої у виокресленні європейської ментальності слов'ян центрально-східної Європи. Інтердисциплінарні дослідження латинських впливів на візантійсько-слов'янську культуру, натхнені 300-літтям Замоїського синоду

Замоїський синод 1720 року став важливою подією у житті унійної церкви XVIII ст. у Речі Посполитій під багатьма оглядами. Передусім, це був перший синод цієї церкви після укладення Берестейської унії, завданням якого були, з одного боку, врегулювання та фіксація певних традицій цієї церкви, які на той час часто керувались різноманіттям звичаєвих прав, з іншого боку, проведення серйозних реформ церковного життя, які у римо-католицькій церкві були впроваджені внаслідок втілення у життя постанов Тридентійського собору.

Потреба нових публікацій синодальних постанов. Постанови Замоїського синоду були опубліковані досить швидко після їх проголошення як польською так і русинською мовами. Донині, нажаль вони вже стали бібліографічними раритетами і не завжди доступні дослідникам. Це одна із перших проблем, пов'язаних із сучасним сприйняттям діянь цього собору, які, здається ще не були опубліковані взагалі. Латинський текст постанов цього собору публікували чотири рази (останній у 2006) і, здається, існує потреба спроби публікації певного роду критичного тексту. Важливо зрозуміти теж, які виправлення, якщо такі були, були впроваджені редакторами римських установ, які публікували кожен із них, а також відповідність перекладів текстів оригіналу, оскільки часто саме їх вживали для удоступнення постанов ширшому загалові.

Тим більше, існує велика потреба у сучасному науковому коментарі постанов цього собору, яким донині хоча й було присвячено трохи уваги, але, здається більше в полемічно-конфесійному ключі.

Потреба серйознішої контекстуалізації собору. 400 років після проведення Замойського синоду існує нагальна потреба серйозної контекстуалізації періоду та церковно-історичних феноменів, які існували у час проведення цього собору. Його постанови донині неоднозначно сприймаються у церковній та науковій спільноті. Ситуація є такою, передусім, через полемічний міжцерковний та політично-національний контекст як у час їх укладення так і у пособоровий період аж до теперішніх часів. Особливо літургійні постанови цього собору часто сприймаються через призму пізнішої православно-католицької та польсько-української полемік, у яких кожна із сторін намагалась використати ситуацію на свою користь, помножуючи непорозуміння та невластиві періодові собору інтерпретації його рішень. Відтак, контекстуалізація соборових рішень могла б привести до зняття певних напруг у цій площині, які, нажаль, існують донині.

Хоча у назві проекту вказується на ініціативу «інтердисциплінарних досліджень латинських впливів на візантійсько-слов'янську культуру», все ж сподіваюсь, що і конференція, і студентські семінари зможуть показати ширший контекст формування культурного простору Речі Посполитої, у якому можна буде говорити про інтердисциплінарні дослідження латинсько-візантійських культурних взаємовпливів цих двох християнських традицій.

Студентські наукові семінари. Прекрасною ініціативою цього проекту є планування студентських семінарів. Таким чином, Видання соборових документів та проведення наукової конференції має всі шанси бути не лише одноразовою подією кола вузькопрофільних науковців, а й спонукати молодих науковців до досліджень культурної спадщини Речі Посполитої – утворення, яке безсумнівно було важливим фактором європейського простору центральної та східної Європи у якому певною мірою саме завдяки таким ініціативам як Замойський синод 1720 року формувались і продовжують культурні традиції та політичний світогляд Польщі, Білорусі та України.